

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

УДК 347.73

О. В. МАКУХ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного, адміністративного і фінансового права Інституту права імені Володимира Сталіна Класичного приватного університету

ФІНАНСИ ЯК ОБ'ЄКТ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті надано характеристику фінансам як об'єкту фінансово-правового регулювання. Констатовано, що при визначенні категорії «фінанси» необхідно виходити з її економічної природи. Доведено, що підсумком у дискусії стосовно змісту категорії «фінанси» необхідно вважати окреслення переліку тих фінансових відносин, що підпадають під режим фінансово-правового регулювання.

Ключові слова: фінанси, приватні фінанси, державні фінанси, публічні фінанси, фінансово-правове регулювання, фінансові правовідносини.

Фінансово-правове регулювання зосереджено на впорядкуванні відносин, які найбільш значущі для суспільства, бо саме через них забезпечується здійснення будь-якої функції держави, завдань територіальних громад. Саме через такий механізм об'єктивна реальність відображається в нормах фінансового права, які формуються в певні угруповання на підставі волі владного суб'єкта. У підсумку із всієї сукупності економічних (фінансових) відносин у державі виокремлюються найбільш важливі на сучасному етапі суспільні відносини, які об'єктивно вимагають державних гарантій та забезпечення. Такі відносини набувають характеру фінансових правовідносин. Для того, аби встановити й охарактеризувати коло суспільних зв'язків, що є об'єктом фінансово-правового регулювання, необхідно встановити, що являють собою фінанси. Означене питання було у центрі уваги низки вчених (Л. К. Воронової, О. О. Дмитрик, А. О. Нечай, О. А. Лукашева та ін.). У той же час воно не втрачає своєї актуальності, що обумовлено постійним розвитком економічних відносин у державі. Отже, метою статті є характеристика фінансів як об'єкта фінансово-правового регулювання.

Відмітимо, що наразі у фінансово-правовій літературі одночасно використовуються декілька термінів: фінанси, державні фінанси, публічні фінанси. При цьому поняття фінансів і публічних фінансів фінансистами-правниками зазвичай визначаються по-різному. Наприклад, Л. К. Воронова зазначає, що фінанси виступають фундаментом, матеріальною основою існування держави. Вони виникають із по-

явою держави, відображають економічні відносини, завдяки яким забезпечуються джерелами фінансування всі сектори економіки, сфера виробництва та невиробнича сфера [4, с. 10]. С. О. Ніщимна, досліджуючи теоретичні основи фінансів за радянської епохи, констатує, що вони «зводилися до трактування цієї категорії як сукупності економічних, виробничих або грошових відносин, що виникають при розподілі та перерозподілі національного доходу (сукупного суспільного продукту) та мають за мету формування й використання централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів» [15, с. 22]. О. П. Орлюк фінанси характеризує як відносини, що виникають у процесі розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту та частини національного багатства у зв'язку з формуванням грошових доходів і накопичень у громадян, суб'єктів господарювання, органів місцевого самоврядування та держави і використанням їх на розширене відтворення, матеріальне стимулювання працюючих, задоволення соціальних та інших потреб суспільства [16, с. 20].

Крім того, низка вчених не надає конкретного визначення розглядуваним поняттям. При цьому наголошує на їх великій необхідності, адже «саме вони надають можливість державі (незалежно від виду її організації, типу економічних відносин, вихідних географічних даних тощо) забезпечувати фінансовими ресурсами ті потреби власних громадян, які не можуть забезпечуватися у зв'язку з об'єктивними причинами». Так, зокрема, міркує О. Головенко. Він пише, що, «говорячи про публічні фінанси, слід ви-

ходити з того, що вони як об'єкт фінансової діяльності вміщують у себе цілу низку понять. Зокрема, до фінансів належать гроші в готівковій та безготівковій формах. Переважно саме гроші є основним фінансовим інструментом, навколо якого здійснюється публічна фінансова діяльність. Водночас виключно грошима ця діяльність не обмежується, як і не обмежується поняття фінансів. Адже до останніх відносяться також і цінні папери (боргові, а не корпоративні), і валютні цінності, що відповідають вимогам валютного законодавства та допущені до господарського обігу» [5, с. 75]. Як убачається, це помилковий шлях. По-перше, навряд чи фінанси як відповідні відносини можуть «вміщувати у себе низку понять». Таке ж саме зауваження прийнятне й стосовно фінансів як сукупності певних фондів. По-друге, доволі сумнівною видається теза, що навколо грошей здійснюється публічна фінансова діяльність і «виключно грошима ця діяльність не обмежується». Публічна фінансова діяльність узагалі не може обмежуватися грошима. Якщо ж така діяльність чимось і обмежується, то такими рамками може бути виключно закон (ст. 19 Конституції України [11]).

Показово, що нещодавно С. В. Запольський, започаткувавши черговий дискурс наукової спільноти, констатував, що «фінанси як поняття у нашому розумінні принципово розходиться із загальноприйнятими західними поняттями. При цьому під фінансами розуміють в одних випадках – відносини, у других – грошові фонди, у третіх – сукупність фінансових інститутів. На думку одних дослідників, фінанси – об'єктивно існуючі відносини, в інтерпретації других – це інструмент господарювання, треті наполягають на ідентичності понять фінанси, фінансова система, фінансова діяльність» [7, с. 6, 7]. Дійсно, такі міркування існують у наукових колах. Наприклад, О. Б. Заверуха підкреслює, що фінанси являють собою майно і разом з тим вони є інструментом, яким розпоряджається держава при здійсненні своєї діяльності [6, с. 19]. З таким твердженням О. Б. Заверухи важко погодитись. Необхідно враховувати, що фінанси не можна ототожнювати з майном. Можна говорити лише про особливу форму фінансів – їх грошове вираження. Слід зазначити, що сучасне значення фінансів тісно пов'язане з грошима. Проте ототожнювати гроші та фінанси неправильно, оскільки ці поняття суттєво різняться за своїм змістом.

Деякі науковці, убачаючи подвійний зміст фінансів, висувують позицію про визначення цього поняття як предмета фінансово-правового регулювання і як об'єкта фінансових правовідносин у рамках застосування плюралістичної теорії. Так, у першому випадку фінанси, за переконанням В. В. Сіслярі, – це економічні відносини, пов'язані з формуванням, роз-

поділом і використанням централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів з метою виконання власних функцій і завдань держави і місцевого самоврядування, а також делегованих повноважень держави і забезпечення умов розширеного відтворення, в процесі яких здійснюються розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту і контроль за задоволенням потреб спільноти. У другому – як грошові фонди держави, державно-територіальних і муніципальних утворень, підприємств, установ, організацій та інших господарюючих суб'єктів, які використовуються для матеріального забезпечення потреб суспільства і розвитку виробництва [20, с. 4, 5]. У такому підході є певний сенс, адже тут розмежовано такі поняття, як об'єкт правового регулювання і об'єкт правовідносин.

Про державні фінанси говорить Д. В. Кобильнік. Він указує, що «забезпечення держави грошовими коштами, наявність яких обумовлює виконання функцій держави, здійснюється за рахунок державних фінансів, головне місце в яких займають державні грошові фонди. Зміст державних фінансів виражається у фінансових відносинах з приводу формування та розподілу вартості суспільного продукту та частини національного багатства, які пов'язані з формуванням фінансових ресурсів у розпорядження держави та використанням цих засобів на забезпечення реалізації функцій держави» [8, с. 280]. Як убачається, наведена позиція потребує певного коректування. По-перше, навряд чи доречно твердити, що «головне місце в державних фінансах займають державні грошові фонди». Як видається, державні фінанси являють собою відносини, у межах яких акумулюються, розподіляються, використовуються кошти відповідних фондів. У відносинах, якими є державні фінанси, не можуть займати певні фонди ні головне, ні будь-яке інше місце. Можливо, вчений намагався позначити таким чином об'єкт відносин. Однак знову ж таки міркування правників стосовно характеристики об'єкта правовідносин наразі суттєво різняться. По-друге, вказівка на головне місце, за логікою, передбачає встановлення того, що в державних фінансах має другорядне місце і за якими критеріями такий поділ відбувається.

Вступаючи в полеміку із С. В. Запольським, О. А. Лукашев резюмує, що «в цьому випадку, якщо протиріччя й існує, то лише формальне, бо такий підхід підкреслює багатоаспектність того поняття, яке визначається як фінанси. Дійсно, у цьому твердженні можна знайти і погляди економістів, і погляди представників фінансово-правової науки, і різну деталізацію інструментарію на рівні окремих галузей науки (фінанси, фінансова система, фінансова діяльність). Тому багато в чому йдеться про одне і те саме явище, а погляд обумовлюється кутом зору тієї осо-

би, яка намагається з'ясувати зміст категорії фінансів» [14, с. 9].

До речі, така неузгодженість у міркуваннях науковців знаходить свій вияв у нормативно-правових актах, де наявні такі поняття, як фінанси, державні фінанси, публічні кошти, публічні фінанси, при цьому не завжди з відповідним визначенням. Наприклад, ч. 6 ст. 140 Конституції України встановлює, що сільські, селищні, міські ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна. А в ст. 140 закріплено, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад [11]. Як бачимо, у Конституції України закріплено термін «фінанси». При цьому, аналізуючи зміст процитованих статей, можна зробити висновок, що фінанси розуміються як грошові кошти, крім того, відмежовується майно від фінансів.

До речі, у конституціях багатьох європейських країн встановлено розглядувані терміни. Однак знову ж таки без належного визначення. Наприклад, у Конституції Федеративної Республіки Німеччини міститься окремий розділ, що має назву «Фінанси». За змістом у ній йдеться про доходи і витрати відповідних бюджетів [12]. Конституція Польщі також містить окремий розділ, який названо «Публічні фінанси». При цьому, крім термінів «публічні фінанси» і «фінанси», в ній використовується також і категорія «фінансове господарство» (ч. 4 ст. 219: «4. Якщо бюджетний закон або закон про тимчасові бюджети не вступили в силу в день початку бюджетного року, Рада Міністрів веде фінансове господарство на підставі поданого проекту закону») [10]. У Конституції Франції також йдеться про публічні фінанси. Зокрема, у ст. 70 вказано: «Уряд і Парламент можуть звертатися до Економічної, соціальної і екологічної Ради за консультаціями з усіх питань економічного, соціального або екологічного характеру. Уряд може також звертатися до нього за консультацією з приводу проектів програмних законів, що визначають розраховані на кілька років напрями публічних фінансів» [13]. У Конституції Італії говориться про фінанси держави, провінцій і комун: «Області користуються фінансовою автономією у формах і межах, встановлених законами Республіки, які приводять її у відповідність з фінансами держави, провінцій і комун» (ст. 119) [9].

1 серпня 2013 р. Кабінетом Міністрів України було схвалено Стратегію розвитку системи управління державними фінансами. У цьому документі вка-

зано, що державні фінанси мають стратегічне значення для регулювання, зокрема, реального сектору економіки та фінансового сектору, забезпечення розвитку регіонів, підтримки підприємницької діяльності, а їх потенціал є основою економічного та соціального розвитку України. Ефективність системи управління державними фінансами має важливе значення для забезпечення стабільності бюджетної системи, а також загальної фінансової безпеки та стійкого економічного зростання. До складу системи управління державними фінансами входять ряд елементів, зокрема державний бюджет, місцеві бюджети, позабюджетні фонди, фінанси державного корпоративного сектору [22]. У межах цієї статті ми не будемо вдаватися до ґрунтовної критики такого підходу (навіть чи бюджет (державний чи місцевий) як план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду, може входити до системи управління). Нам важливо виявити тенденцію до використання розглядуваної категорії. При цьому підкреслимо, що не тільки в названих нормативно-правових актах значиться поняття «фінанси».

Крім того, Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» також містить термін «публічні фінанси». Зокрема, при окресленні першочергових до реалізації реформ і програм названо децентралізацію та реформу державного управління. У цьому контексті задекларовано, що пріоритетом в управлінні публічними фінансами має стати підвищення прозорості та ефективності їх розподілу та витрачання [23]. Названа Стратегія реалізується за відповідними планами. Так, у Плані заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 р. використано поряд із категорією «публічні фінанси» такі, як державні фінанси, фінансові ресурси. Зокрема, у п. 90 вказано про підвищення прозорості в управлінні публічними фінансами та ефективності їх розподілу і витрачання; у п. 95 – про впровадження інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет» з метою забезпечення доступності інформації про державні фінанси для суспільних потреб із забезпеченням відкритої звітності за всіма коштами, використаними отримувачами бюджетних коштів, на їх офіційних сайтах із забезпеченням доступу в режимі реального часу до всіх транзакцій, що здійснюються на рахунках Казначейства; у п. 156 – про передачу доріг місцевого значення до сфери управління облдержадміністрацій з одночасною передачею джерел фінансових ресурсів, необхідних для виконання відповідних функцій [18].

Крім названих, 11 лютого 2015 р. було прийнято Закон України «Про відкритість використання публічних коштів», в якому публічні кошти визначено як кошти державного бюджету, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів, кредитні ресурси, надані під державні та місцеві гарантії, кошти Національного банку України, державних банків, державних цільових фондів, Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також кошти суб'єктів господарювання державної і комунальної власності, отримані ними від їхньої господарської діяльності [19]. З метою реалізації положень названого Закону наразі створено Офіційний портал публічних фінансів України. Він являє собою офіційний державний інформаційний портал у мережі Інтернет, на якому оприлюднюється інформація про використання публічних коштів та реалізується ідея «Прозорого бюджету». Метою такого проекту є створення відкритого ресурсу, який забезпечить повну прозорість державних фінансів та задовольнить право громадськості на доступ до інформації. Так, на порталі оприлюднюються всі транзакції Державної казначейської служби, на ньому доступна інформація про використання коштів державного і місцевих бюджетів, суб'єктів господарювання державної і комунальної власності, у статутному капіталі яких державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків [17].

Як бачимо, у наведених випадках фактично використано терміни «публічні фінанси», «державні фінанси», «публічні кошти» як тотожні. Іншими словами, у нормативно-правових актах не відбувається розмежування таких категорій, як фінанси, публічні фінанси, державні фінанси, і зроблено акцент саме на їх матеріальному змісті. Фактично мова йде про певні грошові кошти, власником яких є держава або територіальна громада, акумульовані у певні фонди. Утім навряд чи така ситуація може бути охарактеризована як позитивна, оскільки категорії права потребують точності. Від того, чи буде подано у нормативно-правових актах визначення певної фінансово-правової категорії, яким чином буде сформульовано її визначення, залежить належна реалізація правових норм. «Зовнішній виклад правового акта припускає, що право впливає на волю і свідомість людей тільки за допомогою мови. Саме мова слугує засобом передачі інформації про зміст правових розпоряджень, за її допомогою думка законодавця оформлюється і стає

придатною для зовнішнього використання» [2]. З огляду на це вважаємо, що наразі необхідно досягти однакості стосовно розуміння і формулювання визначення розглянутих категорій.

Як видається, при визначенні категорії «фінанси» необхідно виходити з її економічної природи. У цьому контексті виваженою є думка Л. К. Воронової, яка вважає, що «фінанси України – це система економічних відносин, пов'язаних із планомірним утворенням і розподілом публічних централізованих і децентралізованих фондів коштів, необхідних для функціонування держави і органів місцевого самоврядування та інших утворень, визнаних державою необхідними» [4, с. 7]. Зрозуміло, що такий підхід теж має певні вади і може бути підданий критиці. Однак цьому є об'єктивне пояснення. Економісти мотивують це тим, що економічні відносини не мають чітких якісних і кількісних характеристик, тому визначити межу фінансів в економічній системі неможливо [1, с. 113; 3, с. 7]. Аналізуючи різноманітні підходи щодо цього, О. В. Сніжко підкреслює, що сутність фінансів розкривається через *різні види* економічних відносин у суспільстві: сукупність економічних відносин, грошові відносини, розподільні й грошові відносини, відносини економічної власності тощо [21, с. 103, 104]. Ми не будемо з цим сперечатися, адже економічні відносини вкрай різноманітні. Імовірно, певним підсумком у такій дискусії можна буде вважати окреслення переліку тих фінансових відносин, що підпадають під режим фінансово-правового регулювання. У такому контексті ми неодмінно стикаємося із необхідністю визначення системи фінансів чи фінансової системи.

Продовжуючи думку, можна лаконічно перерахувати ознаки фінансів як об'єкта фінансово-правового регулювання. Вони являють собою економічні відносини. Це відносини стосовно розподілу та перерозподілу вартості валового суспільного продукту та частини національного доходу. Їх реалізація передбачає рух коштів (фінансових ресурсів). Такий рух опосередковує створення відповідних фондів. Такі фонди можуть бути різними – як централізованими, так і децентралізованими, тобто повноваженнями щодо розпорядження коштами яких наділені різні суб'єкти – фізичні особи, суб'єкти господарювання, органи місцевого самоврядування та держави. Саме держава визначає необхідність створення таких фондів, а отже, і режим їх функціонування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова М. М. Гроші. Фінанси. Кредит : навч. посіб. / М. М. Александрова, С. О. Маслова. – К. : ЦУЛ, 2002. – 336 с.
2. Белоконь Н. В. Лингвистические ошибки в нормативно-правовых документах [Електронний ресурс] : выступление на науч.-практ. конф. «Конституционные чтения» / Н. В. Белоконь. – Режим доступу: <http://www.law.edu.ru/doc/>.

3. Василик О. Д. Теорія фінансів / О. Д. Василик. – К. : НІОС, 2000. – 416 с.
4. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник / Л. К. Воронова. – К. : Прецедент : Моя книга, 2006. – 448 с.
5. Головенко О. Теоретичні засади застосування категорії «публічні фінанси» у фінансовому праві / О. Головенко // Теорія і практика інтелект. власності. – 2011. – № 3. – С. 73–78.
6. Заверуха О. Б. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. Б. Заверуха. – Чернівці, 2001. – 236 с.
7. Запольский С. В. Дискуссионные вопросы теории финансового права : монография / С. В. Запольский. – М. : РАП : Эксмо, 2008. – 160 с.
8. Кобильнік Д. А. Правова природа публічних фінансових ресурсів / Д. А. Кобильнік // Унів. наук. зап. – 2007. – № 4 (24). – С. 279–282.
9. Конституція Італії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lawyers-ssu.narod.ru/subjects/constzs/italy.htm>.
10. Конституція Польської Республіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.vladey.com.ua/konstytuciya-polsko%D1%97-respubliki-ukra%D1%97nskoju-movoyu/>.
11. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
12. Конституція Федеративної Республіки Німеччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalportal.am/download/constitutions/83_ru.pdf.
13. Конституція Франції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/constitution/constitution_russe_version_aout2009.pdf.
14. Лукашев О. А. Теоретичні проблеми системи фінансового права : монографія / О. А. Лукашев. – Х. : Право, 2010. – 304 с.
15. Ніщимна С. О. Принципи публічної фінансової діяльності в бюджетній сфері : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / С. О. Ніщимна. – К., 2013. – 400 с.
16. Орлюк О. П. Фінансове право: Академічний курс : підручник / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком інтер, 2010. – 808 с.
17. Офіційний портал публічних фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://spending.gov.ua/>.
18. План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році [Електронний ресурс] : затв. розпорядженням Каб. Міністрів України від 4 берез. 2015 р. № 213-р. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/document/248017544/R0213.doc.
19. Про відкритість використання публічних коштів [Електронний ресурс] : Закон України від 11 лют. 2015 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-19>.
20. Сисуари В. В. Финансы как объект правового регулирования / В. В. Сисуари // Фин. право. – 2005. – № 3. – С. 4–5.
21. Сніжко О. В. Методологічний еkleктизм у трактуванні сутності фінансової системи / О. В. Сніжко // Міжнар. екон. політика. – 2014. – № 2 (21). – С. 101–119.
22. Стратегія розвитку системи управління державними фінансами [Електронний ресурс] : затв. розпорядженням Каб. Міністрів України від 1 серп. 2013 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-%D1%80>.
23. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : затв. Указом Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print1470378976509112>.
24. Фінансове право : підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін. ; за ред. М. П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2013. – 400 с.

REFERENCES

1. Aleksandrova M. M., Maslova S. O. (2002) *Hroshi. Finansy. Kredyt [Money. Finances. Credit]* К. : TsUL [In Ukrainian].
2. Belokon N. V. Lingvisticheskiye oshibki v normativno-pravovykh dokumentakh: vystupleniye na nauch.-prakt. konf. «Konstitutsionnyye chteniya» [Linguistic errors in legal documents: presentation on the scientific and practical. Conf. «Constitutional reading»] *law.edu.ru* Retrieved from: <http://www.law.edu.ru/doc/> [In Russian].
3. Vasylyk O. D. (2000) *Teoriia finansiv [Teoriya finansiv]* К. : NIOS [In Ukrainian].
4. Voronova L. K. (2006) *Finansove pravo Ukrainy [Ukraine Financial Law]* К. : Pretsedent. – Moia knyha [In Ukrainian].

5. Holovenko O. (2011) Teoretychni zasady zastosuvannya katehorii «publichni finansy» u finansovomu pravi [Theoretical basis of the category «Public Finance» in financial law] *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. – Theory and practice of intellectual property*, 3, 73–78 [In Ukrainian].
6. Zaverukha O. B. (2001) Biudzhetni povnovazhennia orhaniv mistsevoho samovriaduvannya v Ukraini [Budgetary powers of local governments in Ukraine] *Candidate's thesis*, Chernivtsi [In Ukrainian].
7. Zapolskiy. S. V. (2008) *Diskussionnyye voprosy teorii finansovogo prava [Discussion questions in the theory of financial law]* M. : RAP : Eksmo [In Russian].
8. Kobylnik D. A. (2007) Pravova pryroda publichnykh finansovykh resursiv [The legal nature of public funds] *Universytetski naukovy zapysky. – Kobylnik university research note*, 4 (24), 279–282 [In Ukrainian].
9. Konstytutsiia Italii [The Italian Constitution] *lawyers-ssu.narod.ru* Retrieved from: <http://lawyers-ssu.narod.ru/subjects/constzs/italy.htm> [In Ukrainian].
10. Konstytutsiia Polskoi respubliky [The Constitution of the Polish Republic] *blog.vladey.com.ua* Retrieved from: <http://blog.vladey.com.ua/konstituciya-polsko%D1%97-respubliki-ukra%D1%97nskoyu-movoyu/> [In Ukrainian].
11. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine] *zakon3.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [In Ukrainian].
12. Konstytutsiia Federatyvnoi Respubliki Nimechchyny [The Constitution of the Federal Republic of Germany] *legalportal.am* Retrieved from: http://legalportal.am/download/constitutions/83_ru.pdf [In Ukrainian].
13. Konstytutsiia Frantsii [The Constitution of France] *conseil-constitutionnel.fr* Retrieved from: http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank_mm/constitution/constitution_russe_version_aout2009.pdf [In Ukrainian].
14. Lukashev O. A. (2010) *Teoretychni problemy systemy finansovoho prava [Theoretical problems of financial law]* Kh. : Pravo [In Ukrainian].
15. Nyshchimna S. O. (2013) Pryntsypy publichnoi finansovoi diialnosti v biudzhetnii sferi [Principles of public financial activities in the public sector] *Dortor;s thesis* Kyiv [In Ukrainian].
16. Orliuk O. P. (2010) *Finansove pravo: Akademichnyi kurs [Financial Law Academic course]* K. : Yurinkom inter [In Ukrainian].
17. Ofitsiinyi portal publichnykh finansiv Ukrainy [The official portal of public finances Ukraine] *spending.gov.ua* Retrieved from: <http://spending.gov.ua/> [In Ukrainian].
18. Plan zakhodiv z vykonannya Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy ta Stratehii staloho rozvytku «Ukraina – 2020» u 2015 rotsi : zatv rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 bereznia 2015 r. N 213-r [Action Plan on implementation of the Programme of the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Strategy for Sustainable Development «Ukraine-2020» in 2015, approved by Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 4, 2015 p. 213-number] *kmu.gov.ua* Retrieved from: www.kmu.gov.ua/document/248017544/R0213.doc [In Ukrainian].
19. Pro vidkrytist vykorystannia publichnykh koshtiv: Zakon Ukrainy vid 11 liutoho 2015 roku [On the open use of public funds: Law of Ukraine on February 11, 2015] *zakon3.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/183-19> [In Ukrainian].
20. Sisuari V. V. (2005) Finansy kak obyekt pravovogo regulirovaniya [Finance as the object of legal regulation]. *Finansovoye pravo. – Financial Law*, 3, 4–5 [In Russian].
21. Snizhko O. V. (2014) Metodolohichniy eklektyzm u traktuvanni sutnosti finansovoi systemy [The methodological eclecticism in the interpretation of the nature of the financial system] *Mizhnarodna ekonomichna polityka. – International Economic Policy*, 2(21), 101–119 [In Ukrainian].
22. Stratehiia rozvytku systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy: zatv. Rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 serpnia 2013 r [Strategy of public finance management: approved. Orders of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 1, 2013] *zakon2.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-%D1%80> [In Ukrainian].
23. Stratehiia staloho rozvytku «Ukraina – 2020»: zatv. Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 roku # 5/2015 [Strategy for Sustainable Development «Ukraine-2020»: approved. Decree of the President of Ukraine on January 12, 2015 № 5/2015] *zakon1.rada.gov.ua* Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/print1470378976509112> [In Ukrainian].
24. Kucheriavenko M. P., Bilinskyi D. O., Dmytryk O. O (2013) *Finansove pravo: pidruchnyk [Financial law]*. Kh. : Pravo, 20 [In Ukrainian].

О. В. МАКУХ

кандидат юридических наук, доцент кафедры гражданского, административного и финансового права
Института права имени Владимира Сташиса Классического частного университета

ФИНАНСЫ КАК ОБЪЕКТ ФИНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

В статье охарактеризованы финансы как объект финансово-правового регулирования. Констатировано, что при определении категории «финансы» необходимо исходить из ее экономической природы. Доказано, что итогом в дискуссии по содержанию категории «финансы» необходимо считать определение перечня финансовых отношений, попадающих под режим финансово-правового регулирования.

Ключевые слова: финансы, частные финансы, государственные финансы, публичные финансы, финансово-правовое регулирование, финансовые правоотношения.

O. V. MAKUKH

candidate of legal science, assistant professor of the constitutional, administrative, financial law department
Volodymyr Stashys law institute of Classic private university

FINANCE AS AN OBJECT OF FINANCIAL REGULATION

Problem setting. The article provided a description of finances as the object of financial legal regulation. It is emphasized that financial legal regulation focuses on streamlining relationships that are most important to society because it provided them through implementation of any functions of the state, the task of local communities. Objective reality is reflected in the rules of finance law through this mechanism. The most important at the present stage are social relations that objectively require government guarantees and ensure the state distinguishes a result of the totality of economic (financial) relations.

Analysis of recent researches and publications. These relationships acquire the character of financial relationships. It is significant that the definition of finance had recourse a number of scientists (L. K. Voronova, A. A. Dmytryk, A. A. Nechay, O. A. Lukashev et al.). At the same time, it does not lose its relevance, due to the continuous development of economic relations in the country. Characteristic of object of finance as financial legal regulation is purpose of this article.

Article's main body. It is established that in the current financial and legal literature simultaneously using several terms: finance, state finance, public finance. Financial lawyers usually define this notion of finance and public finance, in different ways. Analysis of legal acts carried out on the basis of which the actual use of the terms «public finances», «of state finances», «public funds» both stated as identical. There is no distinction in the categories mentioned in legal acts, but it focuses on their material content.

It notes that in determining the category of finance is necessary to proceed with its economic nature. Finances are a system of economic relations connected with systematic formation and public distribution of centralized and decentralized funds required for the functioning of state and local governments and other entities which recognized necessary by the state.

Conclusions and prospects for the development. It is proved that the result of discussions concerning the category «Finances» must be regarded as defining the list of financial relationships that fall under the regime of financial legal regulation.

Key words: finances, private finances, finances state, public finances, financial legal regulation, financial legal relations.